

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ezechielis Spanhemii Dissertationes De Praestantia Et Usu Numismatum Antiquorum

Spanheim, Ezechiel

Amstelodami, 1671

3. Circa Fabulosa Animalia. De Capricorno; Sphinge Aegyptia, ac ei adfinibus Cebis, Satyris, Sphinge Thebana, & cur eadem in Nummis Chiorum. De Sirenibus, earum etymon indicatum. De Stymphalide ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-12878

& incertos observat; ex Athenæo certe haud liquido constare, an $\tau\epsilon\varsigma$ & $\tau\alpha\iota\upsilon\delta\epsilon\varsigma$ idem sit piscis genus, & quod locus supra à nobis adlegatus fati innuit, an rursus $\tau\epsilon\varsigma$ illi seu *sues* iidem sint cum Apro. Unde non continuo accedo vestrati Salviano, qui unum & eundem piscem omnino statuit, qui Græcis dictus $\kappa\acute{\alpha}\pi\epsilon\omega$, $\kappa\alpha\pi\epsilon\iota\omicron\omega$, $\kappa\acute{\alpha}\pi\epsilon\omega$, $\tau\epsilon\varsigma$ & $\mu\acute{\upsilon}\varsigma$, Latinis autem, *Caper*, *Aper*, *Porcus*, *Sus* & *Mus*; neque vero alium ab eo pisce, quem vestrates *pesce balestrà* solent nuncupare. Quod certe, ut alia mitam, vel fati refellit adlatus supra Athenæi locus, quo juxta Aristotelem, Aprum & fluviatilem Porcum distinguit. Ne jam ulterius perstringam illum errorem, quo ipse Salvianus aliique pro $\kappa\acute{\alpha}\pi\epsilon\omega$ & $\kappa\alpha\pi\epsilon\iota\omicron\omega$, ex corrupto aut certe vitioso Plinii loco, *Caprum* & *Caprisium* nobis obtrudere; quæ utique Caprina nomina non quidem $\kappa\acute{\alpha}\pi\epsilon\omega$, quæ vox Græcis Aprum seu Porcum

^a Lib. VIII. sylvestrem sonat, sed $\tau\epsilon\delta\gamma\omega$ pisci quadrare poterant, hist. Anim. cap. 30. cujus digna apud ^a Aristotelem ac ^b Athenæum occur-

^b Lib. VIII. rit mentio.

De FABU-
LOSIS A-
nimali-
bus
in Nummis.

Nec pigebit iis adnumerare fictitia illa & fabulosa Veterum Animantia, CAPRICORNUM, SPHINGEM, SIRENEM, STYMPHALIDEM, SCYL-LAM, CHIMÆRAM, CERBERUM, HYDRAM, GRYPHEM, PEGASUM, CENTAURUM, MINOTAURUM, PHOENICEM denique; quæ non magis inter Poëtarum figmenta, quam inter mysteria Gentilium locum frequenter habuere, & quorum figuram varie nonnunquam authoribus traditam, Nummi veteres ob oculos ponunt. CAPRICORNI, quidem vulgaris apud antiquos effigies, Capri nempe cum cauda piscis involuta, ex monumentis id genus eruitur. Signatus ille vulgo in obviis Augusti nummis, & causam quidem adferente Suetonio, quod natus esset illo

illo fidere, magnamque inde fati ac thematis sui fiduciam haberet. Hinc ortæ de natali Augusti, ejusdemque horoscopo graves inter Principes hujus ætatis Chronologorum dividiæ ac velitationes; aliis ad vetus Kalendarium, aliis ad emendatum seu Julianum, natalem ejus diem referentibus; unde de horoscopante sidere diversæ oriebantur sententiæ, & inexplicabiles quidam nodi. In iis vero solvendis haud infeliciter videtur laborasse Gotifredus Vendelinus, dum referente ac probante Alberto Rubenio in postremis operibus nuper editis, in Genethliaco themate Augusti, sortem Fortunæ Capricornum docet obtinuisse, vel ut ipse potius Vendelinus sæculi nostri Ptolomæus eidem Rubenio dictus, suam hac de re sententiam promit, *natum Augustum cum Horoscopo surgentis Virginis, natumque eundem sidere Capricorni quintam sub terris domum Fortunæ signante.* Hinc utique apposite (quod jam vidit eruditus hujus memoriæ investigator ac interpretus Rubenius) addita plerumque Capricorno in nummis Augustæis solita Fortunæ insignia, Gubernaculum navis, Orbis, Cornucopia, sicut videre licet in sequenti cætypo.

Epist. Gotifredi Vendelini ad Albertum Rubenium.

Unde jam liquet, cur ille *Αἰζονίπυς*, Augusti exemplo, fausti ominis ergo, aliis quoque vel agnatis vel Cæsari-

D d bus

In Gaza
Reg. Chri-
stin. & Me-
dicca.

Lib. 11.

bus in Nummis sit tributus. Hinc & in L. Cæsare ejus
Nepote occurrit apud Trifanum, ac in Julia Paulla
Elagabali Conjuge, & cum adstante Muliere, in præ-
claris nummis cum Hadriani, tum Antonini Pii,
inſcriptis FELICITAS AUG. Quæ inſuper ſatis ar-
guunt, cur *Felix* dictus ſit Manilio Capricornus,

quid enim mirabitur ille

Majus in AUGUSTO FELIX quam fulſerit ortum.

Ita etiam geminos id genus Capricornos, ut luculen-
tos duorum Cæsarum felicitatis indices, videas in num-
mo aureo Veſpaſiani ac Titi.

Sicuti & in altero Augusti aëreo, cum illa supremæ fe-
licitatis laude servatorum Civium, seu OB CIVES
SER. Ut non mirum proinde signatum quoque Ca-
pricornum, non in Romanis solum, sed in rarioribus
aliarum etiam Græciæ aut Orientis Urbium Nummis,
sicut Zeugmatis Syriæ, & Anazarbi Ciliciæ: neque
proinde opus cum Trifano hoc ad situm eorum loco-
rum, partim montosum, partim ad mare aut ad Eu-
phratem referre. Quam vero cum Ægipane commu-
nionem habeat Capricornus, docere potest Theon ad
Aratum.

DE SPHINGE, in qua tradenda non omnes Oedi-
pi fuere, res magis anceps videri posset. Hanc enim
inter Ægyptiorum inventa antiquarii vulgo referunt;
quod tamen ab Agatharchidis apud Photium, Diodori,
Pli-

Plinii, aliorumque constanti relatione alienum, qui eas inter veras Simias recentent, & ex Æthiopia in Ægyptum deferri contendunt. His accedit recentior & oculatus quidem testis Philostorgius, qui ubi varia Simiarum genera, αἰγοπήκων, ἀρκίοπηκων, λεονόπηκων, κωσοκεφάλων, Capris nempe, Ursis, Leonibus, aut Canibus similiarum enarrasset, in illo ipso terrarum tractu familiarium, in eandem etiam Simiarum classem refert Sphingem à se visam, ad muliebrem formam accedentem. Sed operæ pretium erit audire auctorem ipsum hoc adferentem in illo Historiæ Ecclesiasticæ compendio, quod primus evulgavit magnum nuper Patriæ meæ ac litteratæ Jurisprudentiæ decus, Jac. Gottofredus. Καὶ Lib. III. CAP. II. μὲν ἡ ΣΦΙΓΞ ἦν ἐστὶ ΠΙΘΗΚΩΝ (αὐτὸ γὰρ ΘΕΑΣ Α-ΜΕΝΟΣ ΓΡΑΦΩ) ἢ τὸ μὲν ἄλλο σῶμα λάσιον ἐστὶν ὡς τοῖς ἄλλοις πηήκωις, τὸ δὲ σέρον ἀχρὶ γε αὐτῶν ἔτραχηλὸς ἐψίλωται, μάλιστ' ἢ γυναικὸς ἐχρὶ ἐρυθρῶ πνὸς βραχίονος κεντροειδῆς, ἐπινασημάτης, ἀπὸν ἐν κύκλῳ τὸ γυμνωμένον ἔσωμα μάλιστ' ἀπεθροῖται, καὶ εἰς πολλὰ τινα διαπέπειον ἀνθρωποφανεί. ἐν τῷ ἐν μίση γράμματι σφωρομοζομοία (leg. Gott. σφωρομοζομοία) τότε πρὸς ὄψιν ἐνερωγυλωται μᾶλλον, καὶ εἰς γυναικίαν ἔλκεται μορφῶν. Sed & SPHINX SIMIÆ genus est, (id quod CONSPICATUS SCRIBO) cujus quidem reliquum corpus hirsutum est, ut aliarum Simiarum: pedes vero ad collum ipsum usque glabrum est, mammas muliebres habet, rubra quaedam tenuique, quæ milio similis est, papula totum corpus, qua nudatum est, in orbem percurrente, multumque decoris & gratia colori, qui in medio humano similis est, conciliante; facies vero rotunda plusculum est, & in muliebrem formam vergit. Additque in sequentibus, Græcanicam de hac Sphinge narrationem inde natam, quod Thebas ab Ægypto delatum hoc animal, ferum in primis & ab Oedipo interfectum, fabulæ locum de-

derit; alasque ob motus celeritatem eidem tributas, muliebri pectus ob similitudinem, & leoninum corpus propter innatam feritatem; sermonem vero illius animalis ad humanum accedentem, sed sono obscuro, ad ænigmaticum detortum. Neque mirum id esse, nam & multa alia Græcis (non Gentilibus hoc loco, ut vertit doctissimus interpres) morem esse in fabulam vertere: & ille hætenus. In eo itaque discrimen statuendum, quod fabulosæ omnino illæ fuerint Græcorum Sphinges, sicuti notat etiam Palaphatus; qualis nempe juxta Aufonianam descriptionem, *volucris pennis, pedibus leo, ore puella*, in obviis cum Augusti, & Chiorum nummis, tum in aliis simulachris Dianæ Ephesinæ, aut Galea Palladis, vulgo occurrit quum Ægyptias Sphinges ab iis diversas ac *ἀνέπευς*, cum ex auctoritate veterum, tum ex monumentis in Urbe passim adhuc obviis, ac insuper ex Nummis etiam aliquot liceat observare. Quibus etiam accedit Ægyptii, & quidem luculenti scriptoris, Clementis nempe testimonium; qui nullas utique alas Sphingibus, sed totum corpus leonis, faciem autem hominis tribuit. Ita ut hinc errare pateat, tum qui non alias nisi alatas Sphinges credidere; tum qui inde omne hoc animantium genus continuo fabulosum statuunt. Nec juvat, quod vulgo tradunt antiquarii, ex Virgine ac Leone fictum ideo ab Ægyptiis, ut Nili sui incrementa hoc veluti simbolo adumbrarent: Notum enim, cum feracem monstris vel ignotis alibi animalibus Ægyptum & vicinam Æthiopiam, ut Strabo, Plinius, Ammianus, aliique observarunt, & juxta eisdem Theophylactus Simocatta, qui in specie de Nili animalibus *ἀνθρώπων ποσὶς* multa veteres tradit commemorasse; tum è media rerum natura, & obviis in ea gente animalibus,

sym-

lib. v.
Stromat.

Histor.
lib. vii.
cap. 16.

symbola ac figuras virtutum ac rerum cœlestium vulgo Ægyptios desumpsisse. Nec diffiteor tamen, illam mixturam hominis & bestię, Ægyptiis olim familiarem, ut præ aliis docet eximius apud Porphyrium locus, qui in aureo libello tradit volucrum & ferarum permixta ab iis cum hominibus corpora, ut ostenderent ex Deorum sententia, hanc quandam inter se communionem alere. Hinc Isis sub forma Leonis itidem, & cum facie muliebri occurrit nonnunquam in nummis Ægyptiorum, sicuti in quodam Antonini Pii, quem servat Gaza Medicea: Ut mittam petiæ quoque ab aliis mixturæ illius humanæ & ferinæ exempla; sicut adlati supra Amphipolarum & Nicomediensium nummi evincunt, in quibus Dracones cum humano capite visuntur. Sed ut modo è Philostorgio, Simocatta, aliisque notabamus, cum Æthiopiæ, Arabiæ, tum Ægyptii vel in primis Nili familiares accolæ id genus ἀνθρώπιμορφοι, seu *ambigue hominum & belluarum formæ*, apud Tacitum: unde & propter novitatem animalium, jucundam in eo tractu terrarum suscepisse peregrinationem jam olim Severum, refert in ejus vita Spartianus. In eandem vero Simiarum id genus singularium elassẽm, quibus juxta Sphingem, multa cum Homine & Leone communia, κήρες etiam (aliis κήρες) relatos à veteribus novi, Agatharchide, Aristotele, Strabone, aliisque; qui leoninam faciem, pantherinum corpus, priores autem pedes manibus, posteriores humanis pedibus similes tradunt. Neque tamen, ut verum fatear, unam semper iis formam adfingentes eõsdem videas. Cebos certe inter Simias referentem observo Proclum in Chrestomathia apud Photium, ο' κηβος *Cod. CCXXXIV. Biblioth.*

ἐστὶ δὲ ΠΙΘΗΚΟΥ ἄδδ@, *Cebus est autem Simia genus,*
 D d 3 eõsdem-

De Absti-
nent. lib. iv.

Annal. 15.

Cod.
CCXXXIV.
Biblioth.

Lib. x r.
pag. 485.
edit. Græc.
Basil.

eosdemque cum Simiis conjungentem Galenum, in eximio tractatu de usu partium, ubi docet, cur inferior Bobus, magna quidem Suibus, Afinis, Bobus, Equis contigerit, ἐλαχίστη ἢ ἀνθρώποις, καὶ ΠΙΘΗΚΟΙΣ, καὶ ΚΗΒΟΙΣ, καὶ Λυγξίν, minor vero Hominibus, & SIMIIS, & CEBIS & Lyncibus. Alibi vero eundem, Galenum legas cum Simiam, tum Cynocephalum, Satyrum, Lynceum rursus commemorantem, ὡσπερ καὶ ἄλλως

Anatomic.
lib. v r.
pag. 167.

διφορῆς Πιθήκας, Κυνοκέφαλον, ἢ ΣΑΤΥΡΟΝ, ἢ Λύγκα, ubi vero plane Simia indigeas, Cynocephalum, aut SATYRUM aut Lynceum desumendum. In quem magni auctoris locum, quum opportune incidissem, dum in ejus operum lectione versarer, haud dubitavi continuo, per Satyrum (ignotum alias feræ genus) ad Cebum eundem respexisse; ut liquere mihi videbatur ex superiori loco, ubi eadem animantia, excepto Cynocephalo, conjunxisse memineram. Rem vero mox confecit Strabo,

Lib. xvi.

qui non solum alicubi Sphinges, Cynocephalos & Cebos itidem conjungit, ΣΦΙΓΓΕΣ, καὶ Κυνοκέφαλοι, καὶ ΚΗΠΟΙ, & SPHINGES & Cynocephali, & CEBI; sed clare alibi cultum docet apud Memphitas Babylonios Cebum, non jam ut priores leonina facie, sed Satyro

Lib. xvii.

simili; ἐστὶ ἢ ὁ ΚΗΠΟΣ τὸ μὲν πρὸς ὡπὸν ἑωυτοῦ ΣΑΤΥΡΟ, τ' ἄλλα ἢ κυνὸς καὶ ἀρκτοῦ μέσῳ; Est autem CEBUS facie quidem SATYRO similis, cætera vero inter canem & ursum. Unde etiam colligas, haud unam fuisse horum Ceborum speciem, aliam quippe leonina facie & pantherino corpore; aliam vero Satyrum facie referentem, (ut cætera mittam) & Satyrum proinde magno Galeno nuncupatam. Quo etiam respexisse videtur Plinius,

Lib. vii r.
cap. 54.

dum itidem juxta Galenum, Cynocephalos, Satyros & Sphinges alicubi conjungit, Effertior Cynocephalis natura sicut mirissima SATYRIS & Sphingibus. Neque

agre

ægre ferent opinor Medicorum filii, haud magis ipsorum, quam Criticorum parenti hoc loco, & alibi quandoque lucem aliquam adtulisse. Sicuti vero inter diversa illa Simiarum genera, Cebi isti ad virilem aut Satyrorum formam accedebant; ita Sphinges rursus magis ad muliebrem, ut supra tradentem Philostorgium, testem oculatum, videbamus, & arguunt antiquæ illarum effigies ære aut marmore insculptæ. Neque vero hæc evertunt aliquot Nummi sub Cæsariibus signati, & ad Ægyptum spectantes cum vulgatis etiam Græcorum Sphingibus, non virgineis solum, sed alatis; quale ejusmodi Παρθένων Σφίγγων, ut Euripidi alicubi vocatur, occurrit in nummo veteri, cum inscriptione Æ-
In Phœnic. sive v. 813.
 GYPTOS, sed qui Romæ proculdubio percussus, non vero in Ægypto, ut existimabat Tristanus, sub Græco Sphingis habitu vulgo notiori, Provinciam illam veris alias Sphingibus abundantem designavit.

Sed ut demus aliquot id genus in Ægypto etiam percussos, quales utique occurrunt, fabulosas pro veris Sphingibus obrudentes, cujus generis etiam suppeditat Mensa Isiaca; non ideo tot aliis veterum auctorum ac monumentorum testimoniis diversas apud Ægyptios Sphinges ceu Simias tradentibus, omnem continuo fidem valebunt derogare. Alatas quidem illas
 Græ-

Græcorum Sphinges quod spectat, mirantur docti antiquarii, cur eas passim in Chiorum Nummis liceat videre expressas; quum nemo id veterum dixerit, & Sphingem in Thebano tantum agro habitasse fabulentur. Quasi vero fons & ratio omnium symbolorum aut insignium, quæ occurrunt etiamnum in veteri illa suppellectile, indicari aut erui hodie possent, aut vero res ejusmodi continuo dent nobis explicatas, pauci illi qui supersunt, prisca historiae aut locorum enarratores? Mirentur vero iidem haud potiori jure cur illo Sphingis signaculo usum quoque olim Augustum constet. Quod à Suetonio, Plinio, ac Dione observatum, non solum arguunt adhuc hodie hujus Cæsaris nummi, & signatus, ut Fulvio videtur, in Gente Carisia denarius cum Sphinge, sed expressa eadem cum Augusto ac reliqua ejus progenie, in incomparabili illo Cimelio Regiæ Gallorum Gazæ, de quo post Tristanum novissime egit Albertus Rubenius eo opere, cujus editione præclare meritum dicerem de his nostris studiis J. Georgium Grævium, ni ille propriis ingenii ac doctrinæ bonis dives, iis etiam litteras ac eruditos large liberaliterque demereretur. Cæterum en hic quoque Sigilli illius, seu Sphingis in nummo Augusti occurrentis effigiem.

Sed ut ad Chiorum Sphingem revertamur, quid vero obstat,

obstat, cur non statuamus continuo eandem tanquam fortitudinis & industriæ, juxta Plutarchum & Clementem apud Veteres symbolum, cum ab Augusto, tum à Chiis usurpatam? Nota certe abunde ex scriptoribus antiquis, Thucydide, Diodoro, Strabone, aliisque horum Insulariorum cum potentia mari quondam formidabilis, tum singularis quondam virtus ac industria, adeo ut omnium Ioniæ insularum nobilissima haud immerito Stephano nuncupetur. Nisi potius & illud placeat, Sphingem, tanquam in ænigmatica cujusdam & Oraculis allegorice involutæ sapientiæ symbolum à Chiis adhibitam videri. Neque id solum Ægyptiorum exemplo, quibus vulgo Sphinges ideo ante Tempora positæ, quod, juxta eundem Clementem, doctrina de Deo esset ænigmatica & obscura; sed & recepto quoque apud alias Græciæ aut Asiæ urbes more. Sic à Phlegonte jam olim observatum, ut è Stephano Byzantio discimus, in prisca Gergithiorum Troadis Nummis, cum Sibyllam, tum Sphingem expressam, *ἀφ' ἧς Γεργι-* In voce
θία ἡ χρησμολόγος ΣΙΒΥΛΛΑ, ἡ πρὸς τὸ πύλωσιν ἐν τῷ ΝΟ- Γεργι.
ΜΙΣΜΑΤΙ τῶν Γεργιθίων, αὐτὴ τε καὶ ἡ ΣΦΙΓΞ, ὡς Φλέ-
γων ἐν Ὀλυμπιάδων πρώτῃ. Inde vero explicandus mihi videtur denarius Gentis Caristæ, qui hinc caput muliebri, illinc Sphingem exhibet.

Haud alia nempe illa Mulier, de qua silet Fulvius, quam Sibylla Phrygia, quam recepto, ut è Phlegonte audivimus,
E c

mus, more una cum Sphinge exprimendam curavit Triumvir Monetalis Carifus, ita ut etiam ad signum Augusto familiare respexerit, quod monuerat Urfinus. Nota autem non Phrygia solum, sed Erythræa etiam Sibylla, quas duas solas, non autem decem vult existisse Martianus Capella, & postremam hanc Erythræam eandem cum Cumana contendit. Erythræam autem & Chios, vicinæ ac sociæ urbes, ut cum aliunde

Lib. xxxi. constat, tum ex errore Ammiani Marcellini, qui quod de Chio dixit Homerus, nempe superpositum illi montem Mimanta, id tanquam de Erythris ab eodem dictum refert, loci vicinia proculdubio deceptus. Hæc autem præclare illustrat Græcus Euripidis Interpres, Sphingem illam Thebanam, Socrati pro Vate aut Si-

Ad Phoc-
nissas.

bylla aliqua traditam narrans; *Σωκράτης ἡ ἐρχομένη αὐτῷ Φασὶ χρησμολόγον δόξασα μαλθ' ὀρθρῶν*, *Socrates vero tradit Vatem illam fuisse indigenam, obscura proferentem Oracula.* Accedit insuper celebris illa Prodicii Chii de virtute ac vitio fabulis & allegoriis involuta tractatio, & quam diserte Clemens refert inter illustra ænigmatum & allegoriarum exempla, quibus veritatem sacris litteris contentam, à Græcis Barbarisque frequenter traditam satis fuisse ostendit. Adeo etiam, ut brevi post factam doctoris illius Chii, ejusdemque allegoricæ doctrinæ mentionem, Sphingum usurpata eam in rem apud Ægyptios symbola, eodem loco moneat eruditissimus Patrum. Cui sententiæ de hac ænigmatica Chiorum Sphinge, videtur & hoc non parum suffragari: jactasse se imprimis hanc Insulam veri Fabularum & Allegoriarum parentis natalibus, unde & signatam accepimus illius Urbis monetam, illinc cum Sphinge, hinc cum Homeri effigie, cujus generis nummi nonnulli adhuc prostant, & qualem quoque adser-

Lib. v.
Scromat.

vat

vat Gaza Palatina. Quo loco præterire non possum ingeniosam ac eruditam doctissimi Bocharti notationem; Sphingem nempe *vina* Bocotis dictam, (ut liquet ex antiquis Grammaticis, Hesychio autem *Binea*) Schol. Hesiod.
 de muliere sagaci & per gryphos ac ænigmata, sui generis ingenia exercente, à voce Phœnicia פיקה, *Pikea*, aut *Phikea*, quæ apertum ac videntem notat, unde & Picus insignis olim apud Aborigines vates sit nuncupatus. Dum vero in eo versor, casu quodam incido in aliam Cl. Tristani ea de re conjecturam; nempe ideo Tom. 1. Comment. pag. 382.
 videri sibi signatam in Chiorum Nummis Sphingem, tanquam peculiarem notam ab iis impressam doliis illis aut vasibus, quibus forte vina Marcotica ab Ægypto delata continebantur, & quidem ad distinctionem, ut existimat, vinorum, quibus alias ferax erat eadem insula. Optassem equidem, ne excidisset nobili ac erudito antiquario inanis adeo ac omnino indigna reliqua Viri solertia & accuratione observatio. Quasi vero copioso præstantissimi vini proventu non abunde fuerit nobilitata hæc insula, (quod præter veterum testimonium nubem, Chia illa fictilia, quorum Athenæus Lib. 1.
 meminit, & in iisdem Chiorum nummis vulgo cum Sphinge expressa, continuo arguunt; nec diffitetur Tristanus), ut necesse habuerit à peregrinis, & quidem Ægyptiacis vinis celebritatem quarere monumentis id genus? Galenus certe, inter ea vina, quæ antequam aucta Romanorum potentia celebratum fuisset Falernum, pro præstantissimis habita commemoret, tria recenset Asiaticæ, Chium seu Arvisium, Lib. 1. de Antidot. pag. 427.
 à loco Insulæ ubi nascitur, Lesbium & Tmolitum à colle Tmolo, nulla ibi Marcotici facta mentione. Immo idem paullo ante monuerat, in tantum vinum Falernum eo præstare quod vulgo in cauponis venale pro-

Lib. 1.

stat, in quantum vino, quod in Ægypto nascitur. Eandem Chio & quidem Arvisio vino, præ aliis Asiaticis aut Insulariis palmam tribuunt eruditi illi compotatores apud Athenæum. Unde licet colligere, non quidem caruisse haud incelebri vino Marcotico Ægyptum, sicuti Barthio videbatur, quem jure eo nomine perstringit Trifstanus; neque rursus eam fuisse hujus vini Ægyptiaci præ aliis præstantiam, ut Chii multum de eo debuerint esse solliciti, quibus longe optimum & commendatissimum domi nascebatur. Aut quasi etiam (ut demus his Insulariis frequentatam vini Ægyptiaci vecturam) ideo Sphinx non solum fuerit continuo imprimenda vasibus vino scilicet Marcotico onustis; sed digna res utique visa esset, quæ publice moneta nobilissimæ illius urbis, ad posteritatis memoriam perpetuo signaretur? Quidni eadem ratione Alexandrum, compotatorem utique strenuum, Sphingem pro signaculo usum dicat, ac illius proinde nummis additam nonnunquam, ut videmus, Sphingem, (quæ percussæ à Chiis nummi indicium) in memoriam scilicet aut custodiam vini illius Marcotici, quo forte præ aliis delectaretur? Haud aliter nempe ac frumentum in quodam Indiæ loco repertum, sigillo suo hunc Herodotus obsignasse, jumentisque impositum tradidisse, apud Arrianum legisse memini. Neque vero ideo Augustum, Sphingem sigilli loco dicet usurpasse, quem non Marcoticis, sed Rheticis vinis maxime delectatum Tranquillus refert. Aut quasi denique non liceat nobis, aliquanto magis probabiliter, immo certe confidenter statuere, vel ad fortitudinis ac industriæ, vel ad ænigmaticæ cujusdam & Oraulis allegoriisque involutæ sapientiæ studium indicandum, familiare in eam rem & sibi haud male conveniens Sphingis symbolum,

Lib. 1 v.
arg. d'auc.

bolum, Chios olim opportune usurpasse. Sed quæcun-
 que tandem fuerit ejus rei ratio, certe Sphingem si-
 gnatam vidi in omnibus, quotquot versare mihi hæte-
 nus licuit, nobilis illius Insulæ numismatibus. Hujus
 generis aliquot, præclara in primis ac minus obvia, oc-
 currunt in Cimeliarchio cum Palatino tum Mediceo,
 & in posteriori quidem nonnulla cum monetæ pretio,
 nempe ACCAPIA TRIA, aut etiam ΟΒΟΛΟΣ, &
 præterea cum singularis cujusdam pretii & raritatis epi-
 graphe, ΣΤΕΦΑΝΗΦΟΡΟΣ ΧΙΟΣ. Cujus attributi
 rationem, ut obiter hoc dicam, non adsequeretur
 in hac memoria versatissimus alias Cimeliarcha nuper
 Mediceus, Petrus Filton, qui à vini & frumenti copia,
 Cornucopiæ & Amphoræ symbolis in eodem nummo
 expressa, *Stephanephorum* ceu *Coronigeram* dictam hanc
 urbem existimabat. Alia enim longe causa hujus no-
 menclationis, quam cum aliunde, puta è Platone,
 Athenæo, Philostrato; tum in primis ex Marmore A-
 rundelliano, & Nummo quodam veteri, quem vide-
 bam nuper in Regia Gaza Parisiensi, præcipui magi-
 stratus constat existitisse, cui Religionis & sacrorum cu-
 ra incumberebat: qua de re consulendi ad utrumque il-
 lud antiquitatis monumentum Cl. Viri Seldenus ac
 Tristanus. Illud vero inditum haud licet præterire,
 Nummum ea de re sub Trajano Decio percussum,
 quem adtulit Tristanus, aliter ab eo descriptum, quam
 reperi in eodem vel simili numismate, quod possidet,
 ut modo innuebam, Regia Gallorum Gaza. Eadem
 nempe in utroque symbola hinc Decii Imperatoris, il-
 linc vero Bacchi & Ariadnes in Bigis Pantherarum, ni-
 si quod Regius nummus præeuntem insuper habeat
 Cupidinem, epigraphen vero accurate mihi inspe-
 ctam, ΕΠ. ΑΥΡ. ΑΠΦΙΑΝΟΥ ΑΘΗΝΑΙΟΥ ΑΡΧΙ.

ΚΑΙ ΣΤΕΦΑΝΗΦ. ΜΑΙΟΝΩΝ, hoc est, *sub Aurelio Appiano, Athenæo, Pontifice & Stephanesoro, Μαονiorum.*

Tom. 11.
Comment.
pag. 595.

Quam vero inscriptionem adfert Tristanus, ΕΠ. ΣΤΡ. ΑΨΥΤΙΑΝΟΥ ΒΑΧΑΡΑΤΟ Β. ΣΤΕΦΑΝΗ. ΜΑΓΝΗΤΩΝ, de qua potest consuli. Nollem equidem de fide nobilis antiquarii & de his nostris studiis bene meriti temere dubitare. At crederem facile, præter attritas vetustate litteras, eo inductum, ut Magnesiis hunc nummum tribueret, ob additum illud ΣΤΕΦΑΝΗΦΟΡΟΥ attributum, cujus in fœdere Smyræorum & Magnesium factam mentionem reperiebat in Marmore Arundelliano. Horum vero ΜΑΙΟΝΩΝ, sicuti scriptum in nummo Regio; plura memini me vidisse numismata; unum quidem cum Herculis effigie in Cimeliarchio Palatino, alterum vero in Gaza Reginae Christianæ, cum capite muliebri velato & turrato, ac inscriptione ΜΑΙΟΝΙΑ, in averfa vero parte cum Fortunæ effigie, & epigraphe ΜΑΙΟΝΩΝ. Quod si revera similem nummum vidit Tristanus, qualem nobis descripsit, à Magnesiis sub eodem Decio & cum iisdem symbolis percussum; tum inde magis recepta in publicis monumentis horum Στεφανηφόρων auctoritas elucescit. Illud vero singulare habet superior Nummus Mediceus, quod non jam præsidi sacrorum, sed ipsi etiam Urbi tribuatur hoc nomen Στεφανηφόρα; adinstar nempe earum urbium, quæ Νεωκόρων appellationem, ædituis & sacrorum curatoribus propriam, ad se quoque derivarunt, & continuo in publicis Nummorum aliisque monumentis, loci aut Gentis nomini adscribere: ut obvia passim hujus rei exempla contestantur. sed hæc obiter.

SIRENUM vero genuina illa, quam iis veteres adscribunt, forma ex Nummis demum eruitur; superior
nem-

nempe Virginis, reliqua, non in piscem, ut vulgo, sed in avem desinens, juxta Ovidianam descriptionem,

Pluma, pedesque avium, cum Virginis ora geratis.

Errat vero mea sententia Aldrovandus, qui adserit obiter Grammaticos Græcos à pectore ad superiora, avis vel passeris effigiem, inferiori vero parte, formam Virginis illis tribuisse: plane contra Nummorum & auctorum veterum fidem. Vellem ut Grammaticorum illorum loca adtulisset; quum & Eustathius, & Apollonii Scholiastes, & alii id genus nequaquam id tradant, nec ab Homeri, Apollonii, Ovidii, aliorumque descriptione discedant. Sed facilis fuit hic lapsus homini, qui omnibus aliis præfidiis potius, quam Græcis litteris instructus, apprime tamen instituto operi necessariis, præclarum alias & victurum opus adgressus mihi videtur. Errat enim gravius idem Aldrovandus, quum volucres id genus Sirenas haud plane fabulosas censet, earumque visa superioribus sæculis in Neapolitanis oris vestigia, quibusdam id tradentibus credit. Nimis certe credulus hic fuit, & Luciano confidentior, qui instituta quadam cum Sirenibus comparatione, continuo hanc addit cautelam, *si unquam ta-* In Nigri-
men exstiterint, et tres à γενήσιν. no. Quis enim nescit, tres illius nominis Virgines Siculas, in totidem canora monstra à Poëtis conversas, fabulæ locum dedisse, quod præter alios docere illum potuisset Servius, *secun-* Ad lib. v. Æneid.
dum fabulam tres in parte Virgines fuerunt, in parte volucres, Acheloi fluminis & Calliopes Musæ filia. Quod vero tradit idem doctissimus Grammaticus, unam voce, alteram Tibia, tertiam Lyra cecinisse, firmant adhuc ex parte nummi antiqui Neapolitanorum in quibus Parthenope Siren cum Tibia visitur, qualis ille qui in Gente Petronia Fulvianæ collectionis occurrit.

Hinc

Hinc nempe Augusti effigies, à quo instaurata Neapolis; illinc ut jam vidit Urfinus, Siren Parthenope. Ubi videas etiam gallinaceos pedes haud immerito Sirenibus à quibusdam ex antiquis tribui, sicut inter alios à Fulgentio; *Sirenes volatiles & inde gallinaceos pedes, quia libidinis adfectus omnia quae habet spargit.* Ingeniose vero doctissimus Bochartus nomen illud Sirenis, ab Hebraeorum vel Phoenicum *Sir* seu *Cantico* derivat: nisi placeat potius Graecis, post metamorphosim dictas *Σειρήνες*, à voce *Σείρη* *ὀρνιθόμορον τι ποῖόν*, exigui volucris genere apud Hesychium, quo illas etiam Poëtae vulgo induunt. Alas certe illis & cantum cum Musis communem tribuunt Veteres; unde Porphyrius, *τὰς Μούσας ἐπιέρωσαν καὶ τὰς Σειρήνας.* Quin alatum etiam Sirenem, infra sellam sedentis mulieris spectare licet in nummo quodam Demetrii Soteris Mediceo, si fides habenda erudito nuper Admirandis Magni Ducis praeposito: neque enim omnia & singula observare mihi licuit, quae in tam ampla & divite penu omnis antiquitatis prostant. Recentium vero pictorum errorem in piscem eas convertentium, refellere poterant pictores antiqui apud Ælium; quem jam ante Antonium Augustinum jugulasse animadverti vestratem Annibalem Caro, plurimae elegantiae Virum, in vernaculis Epistolis. Unde nollem amicissimum virum, & optime jam de hac antiquitate meritum, ac ulterius in dies meriturum, vulgato illo errore deceptum, Nummum

Gen-

Mytholog.
lib. 1.

De Abstin.
l. III.

Gentis, ut existimat, Cossutiæ primum à se editum, in quo superne mulier, infra piscis, ad Sirenem detorfisse.

Nereidos nempe alicujus figuram continuo hic agnoscis, cujus generis, uti & haud dissimilem Amphitrytes, ac Tritonum videmus passim in antiquis Græcorum & Romanorum nummis. Consentanea iis quoque Syriæ illius Dercetos effigies, quæ dimidia itidem parte mulier, à femoribus autem ad pedes piscis, à Luciano commemoratur. Unde frequentes etiam ejusmodi figuræ, Mulieris nempe scopulo insidentis & parte inferiori aquis immersa, in priscis Syriæ ac Mesopotamiæ nummis occurrunt, de quibus alibi. In eundem etiam errorem incidisse observo vestratem Fortunium Licetum, qui in opere de reconditis veterum Lucernis novissimæ revisionis, ejusmodi Nereida vasi insidentem, superne nempe mulierem, infra vero piscem, de Sirene Parthenope accepit; cujus tamen longe aliam figuram paullo ante in denario gentis Petroniæ vidimus. Equidem (ne quid dissimulem) popularem illum errorem, implumes, vulgo Sirenes tradentium, tueri forte illud posset, quod apud Stephanum Byzantium ac Suidam legas; Sirenas nempe, suscepto cum Musis in Creta certamine, cantu inferiores deprehenfas, præ dolore plumas abjecisse, indeque vicinum locum Apteræ seu *Implumis* nomen consequutum. Cui rei aut fabulæ posset suffragari rarissimus il-

F f

lius

lius urbis nummus qui exstat in Gaza Medicea, illincum capite muliebri ac epigraphe ΑΠΤΕΡΑΙΩΝ; hinc cum figura quadam stante, sed obscura ob nummum injuria temporis male acceptum, & quam ad Sirenem ejusmodi implumem forte liceret cum Cime-liarcha Mediceo referre. Sed neque eadem desinens in piscem, ut vulgo Siren hodie traditur; ac ut verum fatear, potior hic longe auctorum illorum & monumentorum veterum ratio, qui haud aliter quam alas id genus Sirenas representant, tum non alias earum fedes, quam in Siciliae & Magnae Graeciae seu Italiae oris vulgo adsignarunt.

Ut vero in hos Sirenum scopulos impigisse intelligas ipsos antiquariorum antesignanos, neque praeter-eundus hoc loco error Fulvii Ursini, qui cum in Gente Petronia traditam supra Parthenopes Sirenes effigiem erudite observasset, aliam tamen haud parum diver-sam, obviam in denario Gentis Valeriae, de Sirene quoque explicavit.

Neque enim Siren, galeata haec avis & spiculis arma-ta, sicut Ursinus existimabat, aut vero Harpyia juxta Antonium Augustinum; sed STYMPHALIS, nota è scriptoribus ac Poëtis antiquis Arcadiae volucris, de quo avium genere & ratione nominis Lucretius,

Lib. v.

— unciſque timenda

Unguibus Arcadiae volucres Stymphala colentes.

quæ

quæ nempe homines invadentes, juxta Comicum, pinnis ferratis seu spiculis emissis advenas conficiebant, æreis autem crepitaculis juxta Apollodorum, aut vero crotalorum strepitu cum Diodoro, ab Hercule fugatæ primus, dein sagittis confixæ leguntur, sicut præter alios Boethius,

Fixit & certis volucres sagittis.

Hinc videmus Herculem, in veteri nummo Stymphaliorum, in memoriam scilicet hujus beneficii, signatum cum inscriptione ΣΤΥΜΦΑΛΙΩΝ ΣΩ, Σωτήρ nempe, seu servatoris illius tractus. Unde etiam *Herculeas aves* vocat illas Stymphalidas Claudianus, quo non possumus dare meliorem superioris nummi interpretationem,

Audieram memorande tuas Stymphale volucres,

Spicula vulnifico quondam sparsisse volatu.

Nec mihi credibilis ferrata fabula penna

Visa diu, datur ecce fides, & cognitus Hystrix

Herculeas affirmat aves.

Agnoscis utique, *monstra hæc Stymphalia*, sicut vocantur Catullo, spiculis armata, & plane ad nummi fidem; quamvis Galeæ loco, cirrum iis in capite tribuentem Plinium norim; sed non mirum, armatam avem & ad prælia accinctam, Galea quoque à pictoribus aut cælatoribus antiquis ornatam. Ut certe haud parum sim lætatus in eadem de hoc Nummo sententiam incidisse quoque commendatissimæ famæ & eruditionis Virum, Nicolaum Heinsium nostrum; sicut ex litteris ejus ad virum omni laude virtutis ac doctrinæ ornatissimum Emericum Bigotium exaratis, haud ita pridem lubens percipiebam. Vides utique nihil fuisse huic monstro cum Sirene, præter alas, commune; quam non spiculis aut pinnis ferratis, sed aut Lyra

Lib. 1. Biblioth.
lib. v.

Lib. 1 v.
Consol.
Philos.

In Hystri-
con.

In Ma-
lium.

Lib. x 1.
cap. 37.

aut Tibia, ut supra videbamus, armant ac induunt Veteres; aut vero cum obscœnis illis Harpyis, si vel Apollonii vel Virgilio descriptionem de iisdem confulas, qui non spiculis rursus, sed contactu omnia foedere illas docent. Adeo ut cum Pythia vate apud Æschylum exclamare liceat, haud esse diras illas volucres, quas utique aliter in tabula depictas vidisse sese meminerat,

In Eumenid.

Οὐδ' αὖτε Γοργείοισιν εἰκόσω τύποις
Εἶδον ποτ' ἤδη Φινέως γεγραμμένας
Δείπνον Φερέσας.

Signatas vero crederem (ut obiter hoc addam) has aves Arcadicas in denario hujus Valerii, vel in memoriam alicujus expeditionis in Arcadiam & vicina Stymphalo loca susceptæ; haud aliter ac à geminis id genus incolis, marinis monstris, Elephantibus, Camelis, Crocodilis, Maritimas, Africanas, Arabicas, Ægyptias victorias vulgo in nummis antiquis signatas nosti: Aut vero ad denotandam forte Familiæ originem, tanquam ex iis Arcadiæ locis in Italiam deductæ; consueto iterum Gentium Romanarum more, memoriam ejus rei symbolis id genus posteris prodendi, de quo alibi. A Sabinis quidem Romam translata gens Valeria, juxta Halicarnassensem, Sabini rursus à Pelasgis, Arcadia autem olim Pelasgia, ut vel ex Stephano liquet, nuncupata. Ut mittam Arcadis Euandri ejusdemque comitum in Latio sedem; aut stellam in vertice capitis, anteriori parte ejusdem nummi expressam, quo Stymphalis depingitur, in memoriam forte Arcadum *περσελλέων*.

Lib. IV.

SCYLLAM vero cum latrantibus canibus infima inguinum parte, obvius Sexti Pompeii denarius exhibet; figura ita Maronianæ descriptioni consentanea, ut.

ut illius nummi circa eadem tempora percussi interpres divinus Poëta extitisse videatur. De monstri vero hujus origine ac nomine, illud præter Grammaticos tradit Procopius, inde Scyllæ nomen ei inditum, quod in ea freti partē magna sit *σκυλάκων* seu canum piscium copia, quos catulos vocant. Alias idem monstrum quoque exhibet singularis quidam Nummus à Tarsensibus percussus, quem observabam nuper in Regia Gallorum Gaza, & cujus estypum jam vulgavit Trifanum. CERBERUM autem, CHIMÆRAM, utrumque triceps animal & Poëtarum itidem figmentum, depictum, haud semel nosti in vetustis nummis. CERBERUM quidem cum Hercule ejus domitore in altera nummi parte, nummus Pisauriorum apud Goltzium & eidem geminus in Gaza Medicea repræsentat; sicut eundem Herculem, Cerberum percutere paratum exhibent nummi Perinthi & Conticæ Heracleæ sub Gordiano percussi. Qui utique egregie illustrant id quod præter alios à Libanio traditum notaveram, & jam vidisse Trifanum postea deprehendi; domitorem demum illo monstro, conditam ab hoc Heroë urbem sibi cognominem Heracleam; in quam alias deductum ex inferis ab Hercule Cerberum refert Diodorus; Eundem rursus tricipitem Canem cum Plutone, seu juxta sedentis pedes, spectare licet in Gaza Medicea, in nummo insigni Trallianorum, cum Antonini Pii effigie. CHIMÆRAM vero non solum ostendunt vulgares Corinthiorum nummi, una cum Bellerophonte, sed & alii etiam Seriphiorum, cujus rei causam ignorare sese fatentur eruditi antiquarii. Haud aliam vero existimarem, nisi deductam forte in ea loca à Corinthiis Coloniam; sicut de illo more inde vulgo petendi gentis insignia agetur paulo infra. Ab Athenien-

Histor.
Goth. lib.
III. cap. 27.

De Vita sua
pag. 12.

Lib. VII. fibus quidem deductos primum novi Seriphios ex Herodoto; sed ita ut nihil obstet, alio tempore eosdem à Corinthiis instauratos. Polydecten vero & Dictyn Seriphi conditores referri ab Apollodoro videas. Alias non Bellerophontem quidem Chimæra debellatorem, sed Perseum in Insulam illam appulisse memorant auctores, qui ad lato Gorgonis capite incolas in lapides converterit. Ut non mirum sit proinde *Saxi Seriphii* nomine ab Annalium scriptore eandem denotari, sicut alias Origeni vocatur in opere contra Celsum, minima & ignobilissima Insula. Neque prætereundum hoc loco, observatum à me alicubi in penu antiquaria Pyrrhi Ligorii, quam habet Christina Augusta, nummum Hadriani, in cuius itidem averfa parte Bellerophon Pegaso vectus, & Chimæra depinguntur, cum loci nota ΑΛΑΙΩΝ ΚΙΛΙΚΩΝ. Interpretem vero illius Nummi dabimus Stephanum Byzantium, qui in voce *Ταροσς* observat, lapsum in terram cum Pegaso Bellerophontem, in solo hujus Ciliciæ Urbis oberrasse *καὶ Βελλεροφοντην ἐν τῷ ΑΛΗΙΩ πεδίῳ καλανηγή- ναι*. Idem vero in voce *Αλαί* notaverat, urbem illam esse Ciliciæ, à qua dictum sit *Αλήιον πεδῖον*, & ad quam etiam spectat hic nummus. Consona quoque his legas apud Hesychium, in voce *Αλήιον*. Chimæram alias cum Ibide calcantem Crocodilum, videre licet inter editas Gemmas antiquas Leonardi Agostini. *HYDRAM* autem, non jam triceps, sed septiceps monstrum, ejusdemque debellatorem Herculem, signatum quoque vidimus in variis Græcorum nummis, qui decantatos illius Amphitryoniadæ labores subinde ante oculos ponunt. Quo spectat præclarus quidam & plane singularis nummus Herculi Maximiliani, haud semel mihi inspectus in Gaza Christianæ Augustæ, & è maxi-

DE PRÆST. ET USU NUMISM. 231
maximorum, seu *Medaglioni*, quos vulgo appellant ve-
strates genere: in quo Hercules visitur Hydræ illius *π-*
λυκέφαλος, cum qua decertat victor, cum inscriptione
HERCULI DEBELLATORI. Per Hydram au-
tem, renascentem post tot funera, Christianorum gen-
tem intendit designare novus hic Hercules; qui de pro-
strata scilicet eadem ac triumphata, cum Jovio suo
Collega, hoc apud posteros monumentum voluit per-
ennare. Gemina laus utrique Augusto impie quæsitæ
jam olim in veteri lapide, quem adtulit etiam emi-
nentissimus Annalium scriptor,

DIOCLETIANVS IOVIVS ET
MAXIMIAN. HERCVLÆVS
CÆSS. AVGG.
AMPLIFICATO PER ORIENTEM
ET OCCIDENTEM
IMPER. ROM.
ET
NOMINE CHRISTIANORVM
DELETO QVI REMP.
EVERTERANT.

Vides utique eum lapidem, luculentum nummi hujus
commentarium, & utrumque vanæ haud minus quam
impie jactationis monumentum. Sic Julianum in Epi-
stolis audias Constantium vocare, *πλυκέφαλον* γ- Epist. xxiii.
ΔΡΑΝ, HYDRAM *multorum capitum*, ut germanum
illius Cæsaris in Christianos odium agnoscas. Ita im-
probiorum quoque supplicia, Hydræ renascenti com-
parat alicubi gentilis itidem Libanius; sicut alias Pro- In Basilico.
æresii æmulos sophista Eunapius. Neque vero ad Hy-
dram serpentem ab Hercule peremptum, ut vulgo my-
thologi, sed ad Hydram quandam mulierem sophisti-
ces.

In Euthy-
damo.

ces peritam, & ab Hercule non citra opem Jolai fratris devictam retulit jam olim eam fabulam Plato. Quod proinde symbolum, Hydræ nempe nummo, de quo agimus, expressæ, haud male scilicet in Christo addictorum sectam, & sociam utriusque Augusti in eadem debellanda operam, quadrare furentibus videbatur. Alias adinstar hujus Hydræ, ceu Draconis vulgo cum septem capitibus depicti in iisdem nummis, ἐπι κεφαλῆς Dracones apud Brachmannos exstitisse observantem lego Damascium in vita Isidori apud Photium. Quamquam novem etiam capita videas alios huic Hydræ adscribentes, atque inter eos Gregorium Nazianzenum, eo loco, quo apposite has ipsas quatuor, de quibus agimus, multicipes belluas commemorat ac describit; & cujus locum proinde, ut luculentum sequentium Nummorum interpretem haud pigebit hic adponere; πλὴν ΥΔΡΑΝ ἣ εἰς πᾶσι τοῖς ἡμέτερον, ὅτι ἐν νείᾳ κεφαλῆς ἀντὶ μιᾶς πρὸς ἑκάστην· εἴ τι τῶ μύθῳ πιστεῖν· εἰ δὲ τὸ Παταρικὸν ΧΙΜΑΙΡΑΝ, ὅτι τρεῖς καὶ ἀνομοίους, ὡς εἶναι Φοβερῶτερων ἢ τὸ ἐν ἄδῃ ΚΕΡΒΕΡΟΝ, ὅτι πρῶτον τε καὶ ὁμοίως ἢ τὸ θαλάσιον κακὸν τὸ ΣΚΥΛΛΑΝ, ὅτι ἐξ ἐν κύκλῳ καὶ φθλοῦς. Atqui HYDRAM nemo unquam mansuetam dixit, quod novem capita pro uno proferret; nec Patavicam CHIMÆRAM, quod tria ac diversa, ut terrorem majorem adferret; aut illum apud Inferos CERBERUM, quod totidem est similia, aut SCYLLAM, equoream pestem, quod sex in orbem, maximeque horrenda. Mitto quæ in hac descriptione non videntur satis consentanea iconibus horum monstrorum, quas exhibent nummi antiqui; ut quum vel Hydræ, ut diximus, novem, aut Scyllæ sex in orbem capita tribuit, quum tria tantum ima inguinum parte eidem adscribant denarii Gentis Pompeiæ. Novi enim aut quam diversa nonnunquam de iisdem rebus tradant

Tom. I.
Orat. III.
in Julian. I.

tradant antiqui fabulatores; aut quantum sibi nonnunquam pictores ac cælatores jam olim indulserint in iisdem exprimendis; aut denique quam veniam mereantur, qui in talibus recensendis minus se præstant accuratos. Verum ut habeant otiosi, quo ad illas horum Monstrorum Imagines, veterum id genus Auctorum de iis loca, & Poëtarum, quas ferunt fabulas jucunde exigant, en cum SCYLLAM biforem cum latrantibus Canibus, tum tricipitem CERBERUM; CHIMÆRAM triformem; septicipem HYDRAM; qualia in antiquis Nummis, cum suis debellatoribus Bellerophonte aut Hercule depinguntur. Neque enim hæc antiquariis solum scribimus, aut iis quibus obvia id genus monumentorum supellex continuo ante oculos posita, & quibus proinde levia hæc & trita forte videbuntur.

Gg

GRI-

GRYPHAS autem & PEGASOS, alata & fabulosa monstra, Græcorum & Latinorum nummi frequenter repræsentant, quamquam de postremis videatur dubitare Plinius, an eadem fictitiis velit adnumerare: Æthiopiam enim multa similia monstra generare, pennatos equos & cornibus armatos, quos Pegasus vocant, alicubi agnoscit, at alibi, *Pegasus, equino capite volucres, & Gryphas aurita aduncitate rostri, fabulosos reor, illos in Scythia, hos in Æthiopia.* Ctesias vero in Indicis, veros id genus Gryphas agnoscere non veretur; ut alios mittam, quibus ad Euphratem traduntur inspecti, & proinde *Εὐφρατῆσσι γρύπες* nuncupantur; aut Magistrum Benjaminem, cui הנשר הגדול הנקרא גריפו *magna Aquile Gryphes dicte.* Marinos autem Gryphas, in caudam nempe tortuosam desinentes, videre licet in nummis Yeliton apud Goltzium. Quod vero hic minime licet præterire, occurrit apud Tristinum nummus cum Gryphe & adscriptis litteris ΠΑΝ, quas ad Panem continuo refert, quem inde colligit priori nummi parte signatum, atque inde longam de Pane *ῥῆσιν* instituit. At vero ab ea facile potuisset ibi superfedere nobilis antiquarius. Neque enim Panem, sed Panormitanos Siculos innuunt initiales illæ litteræ ΠΑΝ, ut mihi continuo liquebat ad primum nummi apud Tristinum intuitum. Ita enim noveram signatos frequentissime Panormitanorum nummos. Et consultus mox Paruta id verissimum docuit, qui eundem inter Panormitanorum nummos refert.

Lib. viii.
cap. 21.
Lib. x. cap.
49.

In Itinera-
rio.

Tom. 111.
Comment.
pag. 83.

Idem

Sicilia Pa-
ruræ &
L. Agostini
Tab. 1x.

Idem vero ille nummus, quem expressum à Tristano reperies. De barbata & hirsuta figura consule Augustinum Jueges in Annalibus Panormitanis, quibus traditos à Paruta nummos Panormi inseruit & explicavit. Gryphem quod spectat, & de quo hic sermo vertebatur, haud mirum eundem, qui Apollini, ut supra vidimus, sacer habebatur, frequenter nummis variorum locorum insculptum. Eundem certe crebro etiam signant nummi ejusdem Insulæ Syracusani. Vetus alias Panormi insigne, non Phœnicem existisse, ut nonnulli crediderant, sed Aquilam, ex antiquis id genus Panormitanorum nummis colligit vir doctus in scripto vernaculo Antiquitatum Panormitanarum. Gryphis vero vulgo haud dissimiles PEGASSI, quod nomen alias velocibus aut Circensibus Equis tributum itidem nosti; quo & adludit Aufonius, ex emendatione viri magni,

Marianus
Valgarnera
Antichità
di Paler-
mo.

*Pegasus hinc dexter currant, ibi levus Arion,
Funi sed quartum det tibi Castor equum.*

Sic alium Pegasus, multis quidem palmis nobilem, sed tandem ad pistrinum infelici fato condemnatum, & eo nomine cum Thessalia patria sua expostulantem legas in veteri Epigrammate incerti auctoris,

*Σοὶ πάτερ Θεσσαλίη πωλοστέφε μέμψιν ἀνάσσει,
ΠΗΓΑΣΟΣ ὡς ἀδίας πέμαϊ λυπίασσι.*

Gg 2

Ne-

Neque vero multo felicius fatum nobilioris hujus, de quo agimus, Pegasi; à cuius fracto nempe calcaneo, & impresso ejusdem vestigio, caput Ciliciæ Tarsum denominatam tradit Polyhistor ille Alexander apud Stephanum Byzantium, & Avienus,

Impressaque solo liquit vestigia calcis.

A fessore vero ejus Bellerophonte, & inde orta pedis claudicatione, urbis etymon deducere malebat Thrax Dionysius, eodem Stephano auctore. Certe adhuc hodie rei seu fabulæ memoriam signare videtur impressus in Tarsensium nummo Mediceo, percussio temporibus Alexandri Severo, pes aut vero crepida. Haud aliter ac Lacedæmone olim locum quendam Sandalium appellatum tradentem lego Ptolemæum

Cod. cxc. Hephæstionem apud Photium; ab Helenæ itidem Sandalio, quod illic exciderat, dum eandem Alexander persequitur. Σανδαλιῶντις alias dicta olim Sardinia, ut pro Σανδαλιῶντι bene apud Hesychium emendarunt viri docti, à figura, ut videtur, Sandalii. Cæterum ut *Pegasi*, sic *Volucres* dicti celeres id genus equi, qualis ille cui simulacrum aureum erexisse L. Verum Capitolinus refert, aut nonnunquam *Phænices*, *Coraces*, sicuti Lib. v r. Cleosthenis Equi apud Pausaniam; vel etiam *Aquila*, ut in veteri Epigrammate,

Οπερὶν ἀελοπόδων λάμψας πλέον ΑΙΕΤΟΣ ἵππων
aut nonnunquam *Aquilones*, ut in faxis antiquis, & qua ratione *Ventosos* eisdem jam olim dixit Ovidius,

Fest. 1 v. *Primaque ventosis palma petetur equis*, hoc est juxta Silium, de Equo itidem Circensi, & *ventos post terga relinquit*. Hyginus autem de Oenomaio, *Equos aquilone velociore habuit*. Sed ut ad Pegasum redeamus, occurrit ille frequens in nummis Corinthiorum insigne, vel solus vel cum fessore Bellerophonte, modo cum

cum Leone, modo cum Chimera depugnante, inscr. COL. L. JULIA. COR. seu *Colonia Laus Julia Corinthus*. Quo etiam referendi duo denarii Gentis Cæciliæ, à diligentissimo hujus memoriæ investigatore Patino primum editi.

Neque enim illi, quod arbitrabatur Vir amicissimus, ad Duumviros ad frumentum emendum; sed ad Coloniam Corinthum ab illis Duumviris deductam, omnino sunt referendi: sicut CORINT. etiam nomen in priori alterius denarii parte expressum satis aperte denotabat. Unde etiam his denariis nomina & memoriam debemus eorum ducum, à quibus excitatum denuo clarissimum illud Græciæ lumen. Veneris autem caput in altera nummi parte cum Corinthi inscriptione satis arguit, quam venuste urbem eam vocarit elegantissimus Orator, omnium urbium quæ sunt, aut quæ fuerunt VENUSTISSIMAM, *πάλιν τ' εὐσών τε καὶ γεφυρωμένων* ΕΠΑΦΡΟΔΙΤΟΤΑΤΗΝ. Dio Chrysof. in Corinthiaca. Ut mittam quæ de Veneris apud Corinthios fano & cultu è veteribus, Strabone puta, Pausania, aliisque jam nota: aut quod

Gg 3   vete-

Stephanus
de Urbibus.
Hesychius.
Eustathius
ad Iliad. B.
290.

Lib. IX.

veteres Grammatici docent, Κορινθιάζουσι idem esse quod ἑταιρεῖν, aut quod adhuc foedius, τὸ μαζρωπῶδες. Ut proinde satis opportune moneta illa Corinthiorum Pegaso signata, πῶλⓄ iisdem juxta Pollucem vocaretur; καὶ ΠΩΛΟΣ τὸ ΝΟΜΙΣΜΑ τὸ ΚΟΡΙΝΘΙΟΝ ὅτι ΠΗΓΑΣΟΝ ἔχει ὀκπετυπωμένον; PULLUS autem dicitur Nummus CORINTHIUS, ideo quod PEGASUM haberet insculptum. Ea autem voce, non pullus solum, ad quem ibi respicit Pollux, sed praeterea merx illa Corinthiorum vendibilis, si Hesychium consulas, vocabatur; πῶλⓄ ἑταίρα, πῶλες γὰρ ἀντὶς ἔλεγον, οἷα Λ' Φροδίτης πῶλες. Unde & Euripides ὄλιμ, πρὶ τ' ἐν Κορινθῶ, ἑταιρείδων, (ut citatur eidem Polluci alia occasione hic locus) seu de Corinthiacis agens prostibulis,

καὶ πὸς μὲν ἄλλ' πῶλον ἀνευθεῶς.

Illud praeterea ex iisdem Pegasis, aut πῶλοις Corinthiacis colligas, cur in priscis Corcyraeorum & Syracusanorum nummis, obvius passim occurrat Pegasus. De postremis res obvia in Sicilia Paruta à Leonardo nostro recensita; & nos quoque haud unum hujus generis nacti sumus nuperrime in illa ipsa Syracusarum urbe. Corcyraeorum vero Nummum cum signato Pegaso Severi temporibus exhibet Gaza Medicea, & alterum cum Plautillæ effigie, τιμειῖον Augustæ Christianæ. Corcyrae nempe sicut & Syracusarum Metropolis, quod Thucydides aliique authores docent, Corinthus. Retenta autem vulgo à Colonia ceu Filiabus, Matris suæ insignia, & eadem publicis monumentis, ad memoriam prodendæ originis, consueto more contestata; quod vel hæc nummorum supellex clarissime nobis ante oculos ponit. Hinc idem Pegasus in nummis Ennæ Siculae Urbis signatus, quippe à Syracusanis, quod Stephanus tradit, conditæ. Neque aliud arguunt vel

vel frequens *Minotaurus*, in aliis Siculis urbibus, vel *Hercules* in Thasiis, vel *Noctua* in Lebediorum Nummis, (ut sexcenta id genus mittam) nisi id quod aliunde etiam constat, à Cretenfibus, Tyriis, Atheniensibus, eisdem illos populos propagatos. Ut vel inde factis liqueat, quantum lucis ad Geographiam veterem, & locorum origines emendandas, conferant id genus monumenta. Sed hæc alterius loci. Neque tamen Corinthi solum, aut Coloniæ ab ea deductarum, sed Africæ etiam insigne Pegasus videas in antiquis aliquot nummis, ob celerum nempe Equorum in ea regione proventum, ut bene jam monuit Cl. Trifan. Præclarus autem alius quidam Antonini nummus, in quo apparet Mercurius Pegasus manu ducens, qui scilicet Aquilæ vice, alterum illum Ganymedem in cælum veheret. Quo spectat alter insignis à Cl. Seguino nuper vulgatus, qui eundem catamitum exhibet sublimem inter Gryphis alas vectum: aut similiter Pegaso raptus in cælum, ut Trifano visum, Augustus, ut Peireskio Marcellus, aut juxta Rubenium (cui & ego assentior) Drusus Germanicus, in illa incomparabili Gemma Tiberiana. Honestiori utique vectura sublatis in Deorum sedem, quam Vulcanus ille *negotius*; quem Asino alato, in cælum à Baccho reductum, apud Aristidem legas. Mitto enim aut Comam Berenices ab eodem Equo alite in cælum deportatam, juxta Catullum; aut eodem vectam vel Auroram, vel filium ejus Hesperum, juxta Lycophronem, aliaque prisca monumenta, quod jam erudite observavit Belgarum par insigne, Gevartius ac Rubenius.

CENTAURI & MINOTAURI, ut feritate, ita forte nascendi æquales, si Plutarcho credimus & Phlegonti Tralliano, qui ex promiscuis hominum & belluarum

In Bac-
chum
Tom. 1.

rum congressibus nata hæc monstra credidere. Geminum legas in eam rem apud Philonem locum, qui ut Minotaurum ex Pasiphaes cum Tauro concubitu, ita ex infandis id genus hominum bestiarumque συνθεσίαις, tradit natos forte Centauros, Chimæras, aliaque id genus monstris similia. Quæ ratio forte vel authoritas movit beatum Hieronymum, ut dum visum Eremitæ simile monstrum refert, in incerto ponat quæ de illius natura ac veritate dicuntur: quod alias refellit Lucretius,

*Ne forte ex homine & veterino semine equorum
Conferi credas Centauros posse;*

In vita
Pauli Ere-
mitæ pag.
238. edit.
Froben.

More
Nevoch.
Part. 1. cap.
60.

Lib. 111.
de usu Par-
tium pag.
392. edit.
Græc. Basil.

& cum Lucretio, ut alios mittam, non Palæphatus solum, sed aliquanto majoris auctoritatis Galenus. Hunc enim videas aperte negantem *ἰπποσκελετῆς* ejusmodi ἀνθρώπων, aut *ἰπποάνθρώπων* (ut hoc monstrum vocat, haud aliter ac Maimonides in præclaro opere, סוס אדם, hoc est, *Equum Hominem*) posse ex infandis id genus congressibus procreari, & Pindaro, utpote Poëtæ condonandum, à quo traditum sit, homines quondam Magnesiis equabus mixtos; unde continuo natus sit mirabilis exercitus, matribus quidem inferne, supra autem patribus similis. Plura audies eam in rem disputantem, in insigni illo de usu Partium commentario. Ut certe non ferenda sit vestratis F. Angeloni credulitas, optimo jure à Cl. Tristano jam castigata, dum ideo Centaurum in Gallieni nummis depictum statuit, quod scilicet ejusmodi monstrum Populo Romano exhibuerit spectandum Gallienus. Equidem haud unius generis nummi ita Centauros illos exhibent depictos, præter residua adhuc veterum statuarum monumenta, ut fabulosa monstra facile sese prodant. Hinc marem etiam & feminam Centauros spectamus in pulcherrimo Num-

Nummo Juliae Severi à Cl. Seguino evulgato, curram Liberi Patris trahentes, & feminam quidem infantem fistulam.

Reliqua quæ ad præclari hujus nummi explicationem faciunt, petere licet ex eodem Seguino. Bacchum quidem itidem cum Ariadne sedentem exhibet alius nummus Faustinae junioris, ab iisdem Nicæensibus percussus. Illud vero spectamus hoc loco Centaurorum ministerium, quale utrique præstant in superiori nummo; ut non mirum sit Centauros Baccho militantes, legere passim in Nonni Dionysiæis. Neque aliter Centaurus sagittarius occurrit comes Baccho adjunctus, aut Prusiae sub Bacchi habitu depicto, in antiquis hujus Regis nummis Mediceis. Similem quoque Centaurum exhibet in eadem Gaza Medicea nummus Antonini Pii Ægyptius: Ut inde liqueat mos vetus Centauros illo habitu in nummis signandi, quem à Gallieno repetitum arguunt varia ejusdem numismata cum Centauro id genus Sagittario, & inscriptione Apollinis. Sagittarius enim, quod jam viderunt viri docti, vulgo in Dianæ tutela & Apollinis. Baccho itaque juxta & Apollini Centauri illi in antiquis nummis aut monumentis adscripti, unde & Manilius illustratur,

Et Phæbo sacer ades, & una gratus Iaccho

Crater, & duplici Centaurus imagine fulget.

Alias idem quoque ministerium, quod Libero Patri in

Hh

supe-

In Gaza
Christinae
Augustæ.

Vid. lib. v.
xiv. &
xxxiii.

Lib. i.

superiori nummo, aliis quoque exhibentes cernimus hos *ἰπποκυβάρους*. Sic Bigas Triumphales quas duo Centauri trahunt, memini me vidisse inter nummos Trajani Gazæ Farnesianæ. Victoriâ quoque cum Bigis Centaurorum notavi rursus in alio Trajani nummo Ægyptio. Centaurorum etiam Quadrigas eandem operam Herculi præstantium exhibet nummus M. Aurelii, cum inscriptione TEMPORUM FELICITAS. Quum tamen Centauros Herculem fugientes, suavi Sirenum cantu periisse tradat Ptolemæus Hephæstio apud Photium, & inde Sirenas dictas Lycophroni Centauricidas. Quemadmodum vero Bacchum & Ariadnen à duobus Centauris in superiori nummo Nicænsium, sic vel à duabus Pantheris ductos videas, ut in nummo Magnesium Trajani Decii, modo etiam à Satyro & Panthera ut in sequenti numismate, cujus cœtypum mihi indulgit illustris antiquarius Franciscus Gottifredi.

In Gaza
Barberina.

Percussus ille nummus, ut vides, sub Antonino, Pio, ac ut licet augurari, in aliqua celebritate Bacchanalium. De Satyro vero aut Panthera Bacchi vehiculo subjunctis, trita omnia, & in superioribus etiam excussa.

De PHOENICE vero, res forte anceps cuiquam videri posset, an continuo in hanc fabulorum animalium classem veniat adscribendus. Equidem illibenter,
non

non Tacito jam dicam, Plinio, aliisque id genus auctoribus, sed tot sanctissimis Viris, Clementi, Tertuliano, Origeni, Cyrillo, Gregorio Nazianzeno, & geminis sermonibus cogimur dicam mendacii scribere, qui aut veram, aut dubiam vel *possibilem* faltem de Phœnice narrationem credidere. Postremum certe videas omniscium Origenem haud refugientem in præclaro opere contra Celsum, quod ab aliis rursus nostri impugnatum, qui nullum id genus animal *μολαδινὸν* esse posse statuerunt, & quorum sententiæ lubentius & nos quoque suffragamur. An vero Græcæ vocis apud Regium Vatem homonymia, & Palma in Syagris renascens, cujus Plinius meminit, occasionem illi de Phœnice fabulæ dederit, ut nuper observabat doctissimus

Lib. IV.

Lib. XIII.

cap. 4.

Bochartus, fateor equidem haud mihi continuo probari. Ut enim demus sacros Christianorum Antistites, illa vocis *Φοίνικ* apud Regium cantorem ambiguitate deceptos, at certe nemo dixerit eandem imposuisse Herodoto, aliisque antiquissimis inter Gentiles scriptoribus, à quibus traditam, & non à se repertam illam de Phœnice narrationem, avide in suos usus pii Antistites transtulere; Eo nempe consilio, quo irrisum & explosum adversariis resurgendorum aliquando corporum Mysterium, familiari apud ipsos Gentiles symbolo, adumbrarent tuerenturve; quod primum omnium nec perfunctorie factum à vestrate Clemente in aurea illa ad Corinthios Epistola; quod cedro & auro omni præstantius aurei sæculi monumentum Britannico orbi, ab annis haud ita multis acceptum ferimus. Inde etiam Phœnicees vulgo in Cœnotaphiis Martyrum depictos, tanquam resurrectionis symbolum, liquet ex Actis Passionis S. Cæcilie, ut jam observarunt viri docti. Illud vero sanctissimorum ho-

minum institutum egregie vel firmant vel illustrent obvii passim in nummis consecratorum apud Romanos Phœnices; qui Gentilium sententiæ de Augustis suis è busto ad cœlum proficientibus, & in novam eandemque æternam vitam adfertis, prodita symbola adhuc hodie conspiciuntur. Hinc solemnes illæ inscriptiones, depicto Phœnici adscriptæ, *ÆTERNITATI AUG.*; ne miremur *æternam ævem* dictam jam olim Claudiano,

Æternam ne perdat ævem.

aut vero illud Christiani Vatis apud Eusebium, post recitatam de Phœnice Gentilium narrationem,

Ἑλληνικαῖς Ἑλλήνες εἰς αἰὲς λόγοις

Πείθητε, λοιπὸν τίτῳ ἀνάσσειν σέθεν.

Græci ergo Græcis fabulis si creditis,

Ne jam negetis suscitari mortuos.

Unde Christianis etiam Cæsaribus idem novæ vitæ, vel novi quasi & fortunati quidem sæculi symbolum frequentatum. Præclarum inprimis ejus rei argumentum præbent obvii alias Nummi Constantini Junioris, in quibus Phœnix modo supra rupem, modo supra spheram, ut in sequenti nummo, collocatus cernitur, cum memorabili illa inscriptione, *FEL. TEMP. REPARATIO*, seu *Felix Temporum Reparatio*. Cui insuper præmittemus insignem alium Nummum magni Constantini parentis, in cujus aversa parte occurrunt duæ figuræ cum Globo, supra autem Phœnix itidem radiatus, cum inscriptione illis temporibus familiari *GLORIA SÆCULI VIRTUS CÆSS.* Ejus autem iconem exprimendam curavimus beneficio viri commendatissimi nominis, Amplissimi Joachimi Camerarii nostri, præclari illius Nummi possessoris.

Ubi

Ubi videas nempe Phœnicem eadem figura, qua illum nobis Herodotus, Plinius, Solinus, vetus Poëta apud Eusebium, Claudianus, aliique tradidere; Aquilæ nempe magnitudine cum plumeo apice seu corona radiata, quam in ejus descriptione *solis imaginem* vocat Achilles Tatius; ut facile inde sacrum soli animal & Horo in Lib. III. Hieroglyphicis, dictum *solis symbolum* adsequamur.

ACCEDUNT præterea alia quædam cælata in Nummis id genus monstra, quibus symbolorum aut Naturæ De MON- STROSIS Interpretes, possunt industriam suam excitare aut ornare luculentius. Unum quod inter Hieroglyphica Animalibus in Nummis. Ægyptiorum animalia retulerim, exhibet Nummus Medicæ Hadriani, in quo cauda, corpus & pedes Leonis, pectus Crocodili, caput Isis cum flore, & desuper

Hh 3 Sphinx